

OBRZEZANY (74) *part praet pass pf*

obrzezany (67), **obrzazany** (7); obrzazany *BialKat*; obrzezany : obrzazany *BielKron* (1:5), *BudBib* (6:1).

obrzezany (52), **obrzezan** (22).

o oraz e jasne; w obrzazany *pierwsze a jasne*; w formach niezłożonych -ån (16), -an (1); -ån : -an *BudBib* (4:1); -åno; w formach złożonych -an-.

sg m N obrzezån (19), obrzezany (16); ~ (*attrib*) obrzezany (7), obrzezån (1); obrzezany : obrzezån *BielKron* (1:1); ~ (*praed*) obrzezån (18), obrzezany (9); obrzezån *OpecŻyw* (2), *FalZioł*, *Leop*, *BibRadz* (4), *BielKron*, *Mącz*, *BudBib* (5); obrzezany *CzechRozm*, *SkarŻyw* (2), *Calep*, *LatHar* (2); obrzezań : obrzezany *KrowObr* (1:1), *WujNT* (2:2). ♦ G obrzezan(e)go (3). ♦ D obrzezan(e)mu (1). ♦ I obrzezany (1). ♦ L obrzezany (1). ♦ V obrzezany (1). ♦ f A obrzezaną (1). ♦ n N (*attrib*) obrzezan(e) (1), (*praed*) obrzeżano (3) *BielKron*, *RejPos* (2). ♦ pl N m pers obrzezani (15). subst obrzezan(e) (4). ♦ G obrzezanych (5). ♦ I m obrzezany (3).

Sł stp s.v. obrzezać, Cn notuje, Linde XVI – XVII w. s.v. obrzezać.

1. *Obcięty, okrojony; mutilatus Mącz, Cn; circumcisis Calag, Calep, Cn; orbatus Mącz; recutitus Calag; praecisis Calep* (10) : Gdy iuż tak pępek będzie obrzezany y zawiązany/ pożyteczna rzecz iest ciało wżitko dziecięce oleiem z żołądzu pomazać *FalZioł* V 35; *Mutilatae aures, Obrzeżane wży. Mącz*, 239a, 181b, 368d; *Calag* 74b; *Circuncisis – Obrzezany, obcziety. Calep* 197a, 829b; [á ma być koniec [winnej latorośli] obrzazany náchylon trochę *Cresc* 1571 315; *ArtNom* C2, N2].

[*Wyrażenie: »obrzezane pieniądze« = fałszowana moneta: Moneta accisa Beſchnittene Müntze Obrzeżane pieniądze ArtNom N2.*]

Przen (3) :

obrzezany z czego (2): Ták y ná wżytkich członkách y zmyŕłách zwierzchnych y wnątrzných oczýścieni/ y ze zbytkow obrzeżani/ day Boże/ abyŕmy ŕię ná onę Oktawę/ wieczney/ y oŕtátney godziny/ Bogu/ w niepokalánym ŕumnieniu/ y ćiele ŕtáwić mogli. *SkarŻyw* 4, 4.

obrzezany od czego (1): A ták toć iest wdzyęcżne obrzeżanie Pánu náŕzemu/ toć iest wdzyęcżna ofiárá iemu/ ŕerce [...] obrzeżane od wżytkich złoŕci á nieŕpráwiedliwoŕci ŕwiátá tego. *RejPos* 32v.

Szereg: »ochędożony i obrzezany« (1): Ná który [o *sądzie boskim*] ábyŕmy práwie ochędożeni y z zgrzechow [!] wżytkich obrzeżani [...] ŕtáwić ŕię/ w onym koŕciele iego mogli *SkarŻyw* 4.

2. *Poddany rytualnemu zabiegowi obcięcia napletka; circumcisis Vulg, PolAnt, Cn; recutitus Calep, Cn; curtus, mutilatus Cn* (64) : gdy dnia oŕmég^o obrzeżan/ ijmię iemu dano Ián. *OpecŻyw* 12, 22v, 23, [27v]; *KrowObr* 49, 139v; *Leop Philipp* 3/5; Otho ia Páweł powiedam wam/ iż iefli będziecie obrzeżani/ Kryŕtus wam nic nie pomoże. Abowiem powtore ŕwiádcżę káżdemu człowiekowi który bywa obrzezany/ iż powinien iest wżytek zakon záchowywáć. *BibRadz Gal* 5/2-3, *Gen* 17/13, 26, 27, 21 *arg*; A gdy był obrzazany [Mahomet] z namowy thego Zydá/ náwykł od oycá pogánŕkiew wiáry/ á od mátki Zydowŕkiew *BielKron* 165; áczkolwiek ich [turecki] Alkoran niedopuszcza żadnego Gáurá miedzy imi mieć/ ále obrzeżany krzeŕŕianin niemoże od nich wynidź ŕwá wołá. *BielKron* 260v, 15v [2 r.], 89 *marg*, *Recutitus, Obrzeżaniec/ któremu zwłázczá członek męŕski obrzezany yeŕt/ žid. Mącz* 349a; *RejPos* 33v; Bo obrzezany był wżytek lud/ który wyŕzedł/ lecz wżytek lud który ŕię zrodzi ná

pułczy w drodze gdy wyfzli z Micráimá nie był obrzezany. *BudBib Ios 5/5, Gen 17/26, I 119d marg; BudNT k7v marg; Szábát/ y dzieięćioro przykázanie/ nie podáne było iedno ludowi obrzezánemu CzechRozm 101v, A7, 75v, 80v [2 r.], 97v; Chwyćże fię ręki ktorąc Chryftus zá cię dziś obrzezány/ á potym vkrzyżowány/ iáko Piotrowi tonącemu/ do pokuty podáie SkarŻyw 4, 2, 455; CzechEp 340; Recutitus – Obrzezani potureczku. Calep 901a; Iezu dnia ómega po národzeniu z pirwzym nadroźzym krwie twoiey wylaniem/ nam zbáwiennie obrzezány/ y Iezufem názwany/ zmiłuy fię. LatHar 336, 273, 333; Abowiem powiedam/ iż Iefus Chriřtus był łługą obrzezánia (*marg*) Zydow obrzezánych: że był do nich posłan y onym służył. (-)/ dla prawdy Bożey WujNT Rom 15/8, s. 9, 457, 537 [2 r.], Gal 5/2 (14); SkarKaz 517a.*

Wyrażenia: »obrzezany na cieie napłtetku« (1): Zaś Iřzmáhelowi řynowi iego [*Abrahama*] (było) trzynáście lat/ gdy obrzezán ná cieie napłtetku řwego. *BudBib Gen 17/25.*

»obrzezana obrzazka« (2): Oto dne przydą/ mowi Pan: że náwiedzę kozdego ktory ma obrzezáną obrzáłkę [*qui circumcisum habet praeputium*] *Leop Ier 9/25; BudBib b4.*

»obrzezaniem obrzezan« (1) Obrzezánien obrzezan będzie w domu twym vrodzony [*Circuncidendo circunicidentur natus domus tuae*] y kupiony zá šrebro twoie *BudBib Gen 17/13.*

»obrzazany na żydowską wiarę« (1): prořlá mátká [*Mahometa*] iednego Zydá chytrego/ áby mógł oyca k themu przywieść/ iákoby to dzyecię było obrzázano ná Zydowłką wiarę. *BielKron 165.*

»obrzezany według powinności zakonnej, wedle zakonu« (1:1): Pátrzayże dáley/ iż thu řtoi w hiřtoriey/ iż było tho dzyecię [*řw. Jan*] obrzezano według powinności zakonney dnia ómega. *RejPos 297; BiałKat 136.*

Przen (2) : ktorego [*duchownego obrzezania*] teź my áni gánimy áni odrzucamy: owřzem fię oto řtáramy ábyřmy nim od Bogá łámego przez Chriřtułá obrzezáni byli. *CzechRozm 80; WujNT Col 2/11.*

a. *W funkcji rzeczownika (4) :* Abowiem y ci co fię obrzezuią (*marg*) y obrzezáni łámi G.(-)/ zakonu nie záchowywáią. *WujNT Gal 6/13; Nie tylo dla obrzezánych ále y dla narodow przyřzedł Chryřtus SkarKaz 517a marg.*

W przeciwstawieniach: »obrzezany ... nieobrzezany, poganin« (2): ieden ieřt Bog/ ktory wřprawiedliwia obrzezánego z wiáry/ y nie obrzezánego przez wiarę [*cricumcisionem ex fide praeputium per fidem*]. *WujNT Rom 3/30; A poznawřzy łáłkę mnie dáną/ Iákub y Cephás y Ian/ [...] dáli mi y Bárnábie práwice řpołeczności/ áby my miedzy Pogány/ á oni miedzy obrzezánymi [nos in gentes, ipsi autem in circumcisionem] przepowiedáli WujNT Gal 2/9.*

Cf NIEOBRZEZANY, OBRZEZAĆ, OBRZEZANIEC